

Offentlig version av beslut ÅMH-Mb 96/15

Beslutet i original är sekretessbelagt enligt 9 § 1 mom. e p. landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

Verksamhet

Kommunal barnskyddsmyndighet

Förvaltningsklagomål gällande hanteringen av barnskydd

Beslut

ÅMHM tilldelar med stöd av 57 § socialvårdslagen¹ *kommunens* socialförvaltning en anmärkning för framtiden för brister i efterlevnaden av 20, 22, 27, 29, 30 och 33 §§ i barnskyddslagen².

Motivering

Utredning av barnskyddsbehov

Enligt 27 § 1 mom. barnskyddslagen ska den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter göra en utredning över barnets situation. I utredningen bedöms barnets uppväxtförhållanden, vilka möjligheter vårdnadshavarna eller andra personer som svarar för barnets vård och fostran har att sörja för barnets vård och fostran, samt behovet av barnskyddsåtgärder. Utredningen görs i den omfattning som omständigheterna i det aktuella fallet förutsätter. För att göra utredningen kan socialarbetaren, enligt samma lagrum, vid behov stå i kontakt med till barnet närstående personer samt med olika samarbetspartners och experter enligt vad som föreskrivs om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter i 16 och 17 § klientlagen³.

¹ Socialvårdslagen (FFS710/1982) antagen på Åland genom landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård

² Barnskyddslagen (FFS 417/2007) antagen på Åland genom landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen

³ Lagen (FFS 812/2000) om klientens ställning och rättigheter inom socialvården antagen på Åland genom landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård

Utredningen ska enligt 27 § 2 mom. barnskyddslagen göras utan obefogat dröjsmål. Den ska färdigställas senast inom tre månader från att barnskyddsärendet anhängiggjordes. När utredningen färdigställts ska vårdnadshavaren och barnet underrättas om klientrelationen inom barnskyddet fortgår eller inte. Likaså ska de underrättas om att klientrelationen upphör, dock med beaktande av vad som föreskrivs i 11 § klientlagen. Klientrelationen upphör ifall utredningen inte föranleder barnskyddsåtgärder.

Den ansvariga socialarbetaren ska enligt 26 § barnskyddslagen senast den sjunde vardagen efter att ha mottagit anmälan eller motsvarande kontakt avgöra om en utredning enligt 27 § barnskyddslagen ska inledas eller om ärendet är av sådan art att det inte föranleder åtgärder. En klientrelation inleds enligt 26 § då ett beslut om utredningsbehovet enligt 27 § fattas.

[...] Sekretessbelagda uppgifter

ÅMHH bedömer att barnskyddsmyndigheten har brustit i sin skyldighet att utreda behovet av barnskydd i enlighet med 27 § barnskyddslagen. Barnskyddsmyndigheten har utfört och låtit utföra undersökningar och utredningar av olika slag, såsom lagen med beaktande av ärendets art kräver. Trots detta har man inte under de år som *barnet* regelbundet har varit klient vid barnskyddsmyndigheten hos *kommunen* förmått färdigställa en utredning av barnskyddsbehov som ger en täckande helhetsbild över *barnets* uppväxtförhållanden, vilka möjligheter vårdnadshavarna har att sörja för *barnets* vård och fostran samt behovet av barnskyddsåtgärder, såsom 27 § barnskyddslagen föreskriver.

Klientplan

Enligt 30 § 1 mom. barnskyddslagen ska för ett barn som är klient inom barnskyddet göras upp en klientplan, om inte klientrelationen upphör efter utredningen av behovet av barnskydd eller om det inte är fråga om tillfällig rådgivning och vägledning.

Klientplanen ska enligt 30 § 2 mom. barnskyddslagen, om det inte finns något uppenbart hinder för det, göras upp och ses över i samråd med barnet och vårdnadshavaren samt vid behov med en annan laglig företrädare för barnet, föräldrarna, någon annan person som svarar för barnets vård och fostran eller står barnet nära samt centralt deltar i vårdsnaden om barnet. I klientplanen antecknas de omständigheter och saker som målet är att påverka, barnets och familjens behov av stöd, tjänster och andra stödåtgärder genom vilka målet är att behovet av stöd skall mötas samt den tid inom vilken man uppskattar att målen kan uppnås. I klientplanen ska även antecknas de berördas avvikande meningar om behovet av stöd och

ordnandet av tjänster och andra stödåtgärder. Klientplanen ska ses över vid behov, dock minst en gång om året.

[...] Sekretessbelagda uppgifter

ÅMHH konstaterar att *kommunens* barnskyddsmyndighet har brutit i sin skyldighet att upprätta en klientplan för *barnet* innehållande de uppgifter som föreskrivs i 30 § barnskyddslagen.

Förordnande av intressebevakare som ställföreträdare för vårdnadshavaren

Enligt 24 § barnskyddslagen ska den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter övervaka att barnets bästa tillgodoses samt på tjänstens vägnar hjälpa barnet eller den unga personen att föra sin talan och vid behov anvisa barnet eller den unga personen rättshjälp eller se till att ansökan om en intressebevakare för barnet görs i de situationer som avses i 22 § barnskyddslagen. Enligt 22 § ska en intressebevakare förordnas ifall det finns grundad anledning att anta att vårdnadshavaren inte opartiskt kan bevaka barnets intresse i ärendet. Dessutom ska en intressebevakare förordnas om det är nödvändigt för att ärendet ska bli utrett eller i övrigt för att barnets intressen skall tryggas.

[...] Sekretessbelagda uppgifter

ÅMHH konstaterar att *kommunens* barnskyddsmyndighet inte har ansökt om en intressebevakare för *barnet* och att barnskyddsmyndighetens eventuella ställningstagande till behovet av intressebevakare inte heller finns antecknat i de handlingar som rör *barnet*. Med beaktande av fakta i ärendet borde *kommunens* barnskyddsmyndighet, i syfte att trygga *barnets* bästa, med stöd av 22 § barnskyddslagen ansökt om en intressebevakare för *barnet*.

Utredande av barns åsikt och hörande av barn samt möte med barnet

En viktig utgångspunkt i barnskyddsarbetet är barnets rätt till delaktighet i alla steg i barnskyddsprocessen. Barnets delaktighet tryggas bl.a. genom 20 och 29 §§ barnskyddslagen. Då barnskydd genomförs ska enligt 20 § 1 mom. barnskyddslagen barnets önskemål och åsikt utredas och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. Barnets åsikt ska utredas finkänsligt samt så att det inte onödigt skadar relationerna mellan barnet och föräldrarna och andra personer som står barnet nära. Sättet att utreda barnets åsikt och dess huvudsakliga innehåll ska antecknas i de barnskyddshandlingar som rör barnet. Barnets åsikt behöver inte utredas i det fall att utredningen skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller ifall det i övrigt är uppenbart onödigt.

[...] *Sekretessbelagda uppgifter*

Det kan inte uteslutas att barnskyddsmyndigheten under rådande omständigheter på ett fullgott sätt har försökt utreda *barnets* åsikt. ÅMHHM konstaterar dock att barnskyddsmyndighetens dokumentation och bemötanden med anledning av tillsynsmyndighetens frågor inte bekräftar att *barnets* åsikt skulle ha blivit utredd i tillräckligt omfattande grad. Det går inte att följa i de handlingar som rör *barnet* att barnet regelbundet och planerat skulle ha haft kontakt med den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter i syfte att utreda barnets åsikt och barnets syn på och känslor kring sin situation. ÅMHHM bedömer att barnskyddsmyndigheten har brustit i sin skyldighet att värna om *barnets* delaktighet i barnskyddsprocessen i enlighet med 20 och 29 §§ barnskyddslagen.

Registrering av ärenden

Sedan ett barnskyddsärende blivit anhängigt i enlighet med 26 § 1 mom. barnskyddslagen ska enligt 33 § barnskyddslagen anställda inom barnskyddet i de handlingar som rör barnet eller den unga personen anteckna alla uppgifter som påverkar ordnandet av de barnskyddsåtgärder som barnet eller den unga personen behöver samt de uppgifter som behövs för att åtgärderna ska kunna planeras, vidtas och följas upp. I regeringens proposition (252/2006) konstateras att i synnerhet med avseende på barnets rättsskydd bör tidpunkten för inledning av klientrelation och alla åtgärder som vidtagits därefter noggrant antecknas för att man senare ska kunna få information om dem i olika sammanhang och för att åtgärdernas ändamålsenlighet ska kunna bedömas även i efterskott, t.ex. i samband med flyttning.

[...] *Sekretessbelagda uppgifter*

ÅMHHM konstaterar att barnskyddsmyndighetens hantering och registrering av inkomna handlingar är inkonsekvent, och barnskyddsmyndighetens bruk av begreppen journal (journalanteckningar) och klientplan är förvirrande. Det bemötande som *kommunens* barnskyddsmyndighet har tillställt ÅMHHM bekräftar väsentliga brister i dokumenthanteringen. Vilka faktorer och slutsatser som styr hanteringsprocessen och barnskyddsmyndighetens ställningstaganden i barnskyddsprocessen kan inte identifieras i de handlingar som rör *barnet*. Brister i rutinerna kring dokumenthanteringen minskar tillförlitligheten till allt befintligt material och för ärendehanteringen betydelsefulla uppgifter har registrerats i de handlingarna som rör *barnet*. ÅMHHM konstaterar att barnskyddsmyndighetens registrering av uppgifter och handlingar i barnskyddsärendet inte är förenlig med de krav som ställs i 33 § barnskyddslagen. Det saknas lagstadgade uppgifter i de handlingar som rör *barnet* och det är svårt att överskåda både

händelseförloppet och vilka faktorer och slutsatser som styr
hanteringsprocessen i barnskyddsärendet.

Sammanfattande synpunkter

Enligt 4 § barnskyddslagen ska vid genomförandet av barnskydd barnets bästa beaktas i första hand. Vid bedömningen av barnets bästa ska uppmärksamhet enligt 4 § barnskyddslagen fästas bl.a. vid hur olika åtgärdsalternativ och lösningar garanterar barnet bl.a. en harmonisk utveckling, möjlighet till förståelse och ömhet samt övervakning och omsorg i enlighet med ålder och utvecklingsnivå, en trygg uppväxtmiljö samt fysisk och psykisk integritet.

[...] Sekretessbelagda uppgifter

Barnskyddsmyndighetens bedömning av situationen för *barnet* ur barnets perspektiv saknas genomgående i de handlingar som rör barnet. ÅMHH konstaterar att de metoder som har använts i processen inte nämnvärt, om överhuvudtaget, har förbättrat situationen för *barnet* under de år som barnet har varit klient hos barnskyddsmyndigheten. Barnskyddsmyndigheten har vare sig utvärderat funktionaliteten i de stödåtgärder som har använts i barnskyddprocessen eller aktivt arbetat för att hitta andra metoder för att avlasta *barnet*. ÅMHH konstaterar att *kommunens* barnskyddsmyndighet har visat avgörande planlöshet och passivitet i deras uppgift att skydda *barnet* och hjälpa barnet ur barnets svåra livssituation. Avsaknaden av ett målinriktat barnskyddsarbete har lett till en utdragen process och kontakten med barnskyddsmyndigheten har snarare blivit en påfrestning för *barnet* än den hjälpande kraft som förväntas av barnskyddsmyndigheten.

Barnskyddsmyndighetens handlingar rörande *barnet* ger överlag ett rörigt intryck. ÅMHH anser att avsaknandet av en tillräcklig omfattande utredning av barnskyddsbehov utifrån *barnets* perspektiv i början av klientrelationen samt avsaknandet av en lagenlig klientplan som avgörande försummelser i barnskyddsmyndighetens arbete. Detta har med stor sannolikhet försvårat förutsättningarna att planera, arrangera och följa upp lämpliga och effektiva barnskyddsåtgärder anpassade till *barnet*.

Med stöd av ovan framförda motiveringar finner ÅMHH grundad anledning att tilldela *kommunens* socialförvaltning en anmärkning för framtiden för brister i efterlevnaden av 20, 22, 27, 29, 30 och 33 §§ i barnskyddslagen.

Bakgrund

Ålands landskapsregering har den 15 oktober 2013 mottagit ett förvaltningsklagomål av *klaganden* gällande hanteringen av ett barnskyddsärende vid *kommunens* barnskyddsmyndighet beträffande *klagandes barn*. *Klaganden* anser att förfarandet hos *kommunens* barnskyddsmyndighet strider mot Förenade Nationernas barnkonvention samt barnskyddslagen. *Klaganden* anser att barnskyddsmyndigheten inte har följt principen om barnets bästa, barnets rätt till liv och utveckling både gällande fysisk och psykisk hälsa.

[...] *Sekretessbelagda uppgifter*

Tillsynsbehörigheten över socialvården flyttades den 1 januari 2014 från Ålands landskapsregering till ÅMHH och således överfördes klagomålsärendena till ÅMHH. I samband med överföringen sammanslogs, med *klagandenas* samtycke, de två klagomålsärenden till ett ärende.

Handläggning av förvaltningsklagomålet vid ÅMHH:

- 26.5.2014 ÅMHH begär in all dokumentation gällande *barnet* från *kommunens* barnskyddsmyndighet.
- 2.6.2014 Barnskyddsmyndigheten delger samtliga journalanteckningar samt övrig dokumentation från *barnets* akt till ÅMHH
- 23.6.2014 ÅMHH begär ett sakkunnigutlåtande av licentiat i statsvetenskaper, specialsocialarbetare.
- 16.7.2014 Sakkunnigutlåtandet inkommer.
- 8.8.2014 Begäran om förklaring av barnskyddsmyndigheten med hänvisningar till särskilda anteckningar i de handlingar som rör *barnet*. Barnskyddsmyndigheten bemöter sakkunnigutlåtandet och förvaltningsklagomålet [...]
27.8.2014.
- 15.9.2014 ÅMHH begär komplettering av barnskyddsmyndighetens dokumentation bl.a. gällande utvärdering av stödåtgärder.
- 15.9.2014 ÅMHH kontaktar *barnet* tidigare barnpsykolog [...] i syfte att ta del av resultatet från terapin som *barnet* har fått.
- 23.9.2014 ÅMHH kontaktar barnpsykoterapeut [...] på Åbo universitetscentralsjukhus som sakkunnig i syfte att utreda behovet av individuell terapi för *barnet*.
- 14.10.2014 ÅMHH skickar inkommen information [...] för bemötande till barnskyddsmyndigheten. Barnskyddsmyndighetens bemöter hörandet 27.10.2014.

Tillsynsmyndigheten har bedömt ärendet utifrån den gamla barnskyddslagen⁴ för tiden *datum* – 30.9.2008 och barnskyddslagen för tiden 1.10.2008 - 30.4.2013.

Besvär

Ändring av beslutet kan inte sökas genom besvär enligt 57 § 3 mom. socialvårdslagen.

Sekretess

Beslutet i original är sekretessbelagt enligt 9 § 1 mom. e p. landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Mia Westman
T. f. myndighetschef
Beslutande

Sirpa Mankinen
Social- och hälsovårdsinspektör
Föredragande

För kännedom
Klaganden

⁴ Barnskyddslagen (FFS 683/1983), gamla barnskyddslagen, antagen på Åland genom landskapslagen (1977:13) angående tillämpning av vissa författningar rörande barnskydd i landskapet Åland.